

Tá 83 fólk búðu í Havn

Tá pokurnar høvdu herjað í Havn í 1709 minkaði fólkcatalið úr 333 niður í 83

Niðan gjøgnum Gongina. Húsinni høgrumegin vórðu tikin niður, tá Sjóvinnubankin varð bygdur

Býlingurin »heima í Havn« um ár 1870. Høgu ljósu húsini eru Nólsoyarstova. Miðskeiðis niðri móti sandinum er Fútastova

Eiríkur Lindenskov

Fara vit langt aftur í tíðina, so varð gamla Havnin býtt sundur í tveir býarpartar, »heima í Havn« og »úti í Havn«.

Býarparturin »heima í Havn« hevði sín miðdepul í Gongini. Hann røkk frá Doktoragrund niðan á Húsabrúgv – millum Reynið og Havnará.

Býarparturin »úti í Havn« var býarparturin úti á Tinganesi, har handilin, kirkkjan, prestaskúlin og Látínskúlin var.

Leita vit aftur 17. øld, so var Havnin ein ógvuliga lítl býur, sum lá fyrri tað mesta í millum – ella uttan fyrri tær báðar áirnar, Havnará, sum í dag rennur undir Áarvegnum, og Mylná, sum undir Mylnugøtu frá Vaglinum og oman í Vágshotn

»Gongin« var hendan smala gøtan, sum gekk av Reyni og niðan til Bringsnagøtu. Gøtan var sermerkt við, at hon var so long og so smøl, og vóru sera nógv hús fram við gøtuni. Serliga eyðkent vóru tey átta húsini, sum stóðu áføst har, sum Sjóvinnubankin bygd í 1932.

Í dag er tað bara tann norðasti parturin av Gongini, sum varðveittur soleiðis, sum hann at kalla altíð hevur verið. Ovast ímóti Bringsnagøtu standa vestan fyri Gongina framvegis Dandastovurnar, Baianstova og Kamarið, Nýggjastovu og Nólsoyarstova. Eystarumegin stóð Áarstova, sum varð tikin niður í tríatiárunum, síðani Knútsstova og Vertshúsið, sum í dag hýsa matstovuni Áarstovu og Fútastova.

Her um leiðir var mesta virksemið í Havn, og tí var Gongin

høvuðsgøtan í Havn. Havnin var ikki ein stórir býur, her búðu um 300 fólk um aldaskiftið 1700. Nógv av teimum hava verið embætisfólk og fólk við tilknýti til skansan.

Havnin gjørdist kirkjuligur høvuðsstaður eftir trúbótina í 1540, hóast kirkjuovastin, próstur, vanligu búði inni á Nesi í Eysturoy. Í 1609 var landsins størsta kirkja bygd í Havn. Hóast vit ikki vita um kirkju fyrri ta tíð, so er nógv, sum bendir á, at kirkja hevur verið í Havn eisini fyrri 1609. Eitt nú er skúðgongan við prestum og lögtingsmonnum ikki ein lutherskur siður, men ein katólskur siður, og tað bendir á, at kirkja hevur verið í Havn fyrri trúbótina.

Áðrenn pokurnar herjaðu í Føroyum í 1709 var fólkcatalið í Havn komið upp á 333. Hendan sóttin kravdi so nógv mannalív í Havn, at tá hon hæsaði av vóru bert 83 fólk eftir í býnum. Eyðsæð hevur verið ringur standur, men úr skriftum sæst, at fólkcatalið skjótt vaks upp aftur á tað, sum tað hevði verið. Ein orsök var, at manning skuldi fáast til Skansan. Raben stiftamtmaður, sum var í Havn í

1720, skrivar, at 100 suðuroyingar máttu flyta norður um fjør av hungursneyð – og ivaleyst eru flestu teirra fluttir til Havnar, har tóm hús hava staðið teimum í boði.

Sambært tekning frá Rasmuns Juhl frá 1710 vóru 53 hús í Havn, sum høvdu hýst áðurnevndu 333 fólkom. Hyggja vit á tekningina, so síggja vit, at norðrastu húsini í Havn eisini tá eru húsini »heima í Havn«, Dandastova, Áarstova, Baianstova (fýrr Guttastova), Knútsstova, Vertshúsið og Nýggjastova. Sambært taksatiónsprotokollini frá 1784 eru tá 134 íbúðarhús í Havn. Sambært fyrsta manntalinum, sum er frá 1769, búgva tá 565 fólk í Havn. So fólkcatalið er vaksið fleirfalt tey 60 árin, síðani pokurnar herjaðu.

... sum ein veneziansk glæstriborg

William, sum á áttatiára degnum í 1980 var gjørdur til heiðursborgara í Havn, hevur nógvan íblástur úr gomlu Havnini í sínum skaldskapi. Hann skrivaði bókina »Tann deiliga Havn« – heitið, sum gjørdist slagorði, sum býurin tók til sín. Har hugleiðir hann m. a. um gamla

býarpartin, har hann varð føddur og vaks upp:

»Bringsnargøta var sum áður sagt ein av høvuðsgøtunum í býnum, men í so máta kundi hon tó ikki metast javnt við Gongina. Mangan droymi eg enn, at eg fjakki har, og at henda tronga og langa gøtan aftur er mær ógreið og gátuført óendalig, soleiðis sum hon tóktist mær at vera, fyrsta eg minnst. Eg gangi meg móðan og missi meg sjálfvan burtur í hesum villingarsama krønglinum. Her er líkt sum í Singapore ella Hongkong ella onkum øðrum fjarløgðum og royktámutum, gomlum, hálvillum stórbýi. Gjøgnum gluggar og opnar dyr sært tú inn í roykstovur og náttljósar krambúðir. Vertshúsið, ella Hotel Djurhuus, sum var hitt finara heitið, dagar høgt upp móti dimmari luft, stórt og margháttliga samanbygt sum eitt asiatiskt kloystur. Á báðar hendur eru skýmligar tvørgøtur við brúgvum ella trappum. Upp móti himni hevjar seg Nólsoyarstova sum ein veneziansk glæstriborg...«

Bringsnagøta um fyrri aldaskiftið. Vinstrumegin síggjast skjöldurin á Áarstovu, Dandastova, Pæsastova og Vertshúsið

